



# Javorniški Mesečnik



Interno glasilo Astronomskega društva Javornik  
www: <http://www.adj.si>, email: [info@adj.si](mailto:info@adj.si)

Številka 75, Letnik VII, April 2006  
ISSN 1581-1379

## OBVESTILO

Vse člane društva prosimo, da poravnajo letošnjo članarino najkasneje do 1. maja 2006, ter si s tem zagotovijo dostavo Javorniškega mesečnika na dom in ostale društvene ugodnosti.

za izvršni odbor ADJ,  
Stane, [stane.slavec@gmail.com](mailto:stane.slavec@gmail.com)

## Tabor Medvedje Brdo 2006

Astronomsko društvo Javornik organizira astronomski mladinski raziskovalni poletni tabor Medvedje Brdo 2006.

### PRIJAVNICA

#### Astronomski tabor Medvedje Brdo 2006

Ime in priimek: .....

Datum rojstva: .....

Šola (ime in naslov): .....

Domači naslov: .....

Telefon: ..... GSM: .....

EMŠO: .....

**Izjava staršev oz. skrbnika** (za udeležence mlajše od 15 let): Podpisani potrjujem udeležbo (ime in priimek udeleženca): ..... na taboru.

Podpis staršev oziroma skrbnika .....

**Izjava udeleženca:** podpisani potrjujem, da bom na taboru spoštoval postavljena pravila, navodila mentorjev in delal v skladu z njimi.

Podpis udeleženca: .....

Datum: ..... Podpis: .....

Izpolnjeno prijavnico pošljite najkasneje do 26. junija 2006 na naslov: Astronomsko društvo Javornik, Kolodvorska 6, 1000 Ljubljana.

Navedene podatke bomo uporabili samo za namen izvedbe tabora.

Letošnji astronomski tabor, že 28. po vrsti, bo potekal pod pokroviteljstvom Zveze za tehnično kulturo Slovenije od 29. julija do 5. avgusta 2006 (8 dni) na Medvedjem Brdu nad Hotedrščico, dom Medved, Center šolskih in obšolskih dejavnosti (CŠOD).

Delo na taboru bo potekalo v štirih skupinah: skupina za

astrofiziko, meteorska skupina, splošna skupina, astrofoto skupina.

Organizacijski odbor tabora:

- ★ vodja tabora: Borut Jurčič Zlobec, dr. elektrotehnike,
- ★ organizacijski vodja: Stane Slavec univ.dipl. inž. živil. tehnologije,
- ★ strokovni vodja: Bojan Dintinjana univ. dipl. inž. astronomije.

## Prijava

Prijavite se, najkasneje do 26. junija 2006. Ob prijavi plačate akontacijo 5.000,- SIT na naš poslovni račun 02222-0013758728 s pripisom TABOR 2006. Preostalo vrednost 25.000,-SIT nakažite do 20. julija. Izpolnjeno prijavnico pošljite na zgoraj navedeni naslov.

Podrobnejše informacije so na voljo na <http://www.adj.si>, za vsa morebitna vprašanja o taboru pa se lahko obrnete na email [tabor@adj.si](mailto:tabor@adj.si) ali na GSM 041 988 235 (Stane Slavec).

*Stane, [stane.slavec@gmail.com](mailto:stane.slavec@gmail.com)*

## Mrknilo ni samo Sonce

Teorijo smo poznali: Luna se postavi med Zemljo in Sonce. A teorija nam navsezadnje pove tudi, da smo zaljubljeni takrat, ko imamo povišano količino serotonina v možganih, pa zato nič bolje ne vemo, kakšen občutek je to. Nekatere stvari je preprosto treba doživeti.

Ko je senca začela najedati Sonce, je teorija popolnoma odpovedala. V meni se je naselila nepričakovana tesnoba in kasneje celo pravi pravcati strah. Sonce je izginjalo. Poskušala sem si predstavljati, kako je bilo pri srcu ljudem, ki v preteklosti niso vedeli, kaj se dogaja. Zlasti zato, ker se vse zgodi tako nenadoma: svetlo ostane skoraj vse do popolnega pokritja; svetloba sicer postane malce bolj kovinska, a če ne gledaš naravnost v Sonce, ne opaziš, da izginja. Nato se stemni, kot bi ugasnil luč. Še prej pa se za bežen, a nepozaben trenutek zasveti diamantni pristan.

Vnaprej sem si pripravila načrt za vseh dvesto sekund mrka: ogledati si moram senco, ki bo švignila čez morje, pa Venero in Mars, rdečico, ki objame celotno obzorje, obnašanje živali, pa obraze – očarane, zasanjane, vznemirjene, prestrašene, blažene, solzne.

Prepričana sem bila, da je potrebno ob takem dogodku obmolkneti, se umakniti, se spoštljivo posvetiti dogajanju, vendar bi okoli mene lahko divjala vojna, pa je ne bi opazila. Le nejasno sem se zavedala, da se je od ene teleskopsko-fotografskih postojank iz petja neukega grla razleglo zavijanje, ki je enega najboljših komadov v zgodovini prevedlo v kruleč "šaaajj on juuuu krejjjjjzi daaaaaaaaajmond." Spektakel bi lahko pokvarila le ena povsem banalna stvar:

# V A B I L O

Vabimo vas na mesečni sestanek, ki bo v torek 18. 04. 2006 ob 18<sup>h</sup> v predavalnici F3 Fakultete za matematiko in fiziko, Jadranska 19, v Ljubljani. Glavni del sestanka bo predavanje:

## Sončev mrk 2006

*Robert Terčelj-Schweizer, Bojan Dintinjana*

Predavatelja nam bosta predstavila opazovanje popolnega Sončevega mrka iz Turčije, seveda pa nam bosta pokazala tudi kakšno fotografijo dogodka. Za primerjavo si bomo pogledali kako je bilo mrk videti iz naših krajev. Upamo, da se nam boste s svojimi vtisi in morebitnimi fotografijami pridružili vsi, ki ste mrk opazovali.

Vabljeni!

*Bernard, bernard.zenko@ijs.si*

oblak.

In potem je drugi diamantni prstan ugasnil mrk. Ne vem, kaj se je zgodilo s tistimi štirimi minutami, pa čeprav smo opazovali pojave, ki nam odmerjajo čas. Ni mrknilo samo Sonce, z obličja Zemlje sem za tistih nekaj minut očitno mrknila tudi jaz.

Oblaki niso bili daleč. Naslednje dni so se kopicili nad Antalyo, a tokrat niso več kravžljali živčkov – nasprotno, dokazovali so, da je s kozmosom vse v najlepšem redu.

*Urška, urska.pajer@yahoo.com*

## Objekti globoko v vesolju maja

Maja opolnoči kulminirajo ozvezdja, v katerih ni kaj prida objektov globoko v vesolju, za opazovanje pa imamo ta mesec dobre štiri ure teme. Pa vendar, uro ali dve kasneje kulminirajo ozvezdja, ki so že blizu galaktične ravnine, Škorpijon, Herkul in Kačenosec, v katerih spet vidimo kopice, odprte in kroglaste, pa tudi planetarno meglico. *NGC 6093 (M 80)* in *NGC 6121\* (M 4)* sta kroglasti, *NGC 6405\* (M 6)* in *NGC 6475\* (M 7)* pa odprti kopici v Škorpijonu. *NGC 6205\* (M 13)* ter *NGC 6341\* (M 92)* sta kroglasti kopici, *NGC 6210\** pa planetarna meglica v Herkulu, ostali objekti pa so v Kačenoscu: *NGC 6171 (M 107)*, *NGC 6218\* (M 12)*, *NGC 6254\* (M 10)*, *NGC 6218\* (M 62)*, *NGC 6273 (M 19)*, *NGC 6333 (M 9)*, *NGC 6402 (M 14)*, vse kroglaste kopice, in dve odprti kopici, *IC 4665\** ter *NGC 6633\**. Spet so z zvezdico označeni objekti, vidni tudi ob svetlobnem onesnaženju.

*NGC 6205\* (M 13)*, Velika kroglasta kopica v Herkulu, najlepša kroglasta kopica severnega neba, včasih vidna celo s prostim očesom, je zelo stara, nad 10 milijard let, ima v premeru kakih 145 svetlobnih let in vsebuje nekaj sto tisoč zvezd, ki se prikažejo v vsem svojem sijaju v teleskopu, ki ima premer objektivna 30 cm ali več, čeprav že 10 cm zadostuje, da ti pogled vzame sapo. Oddaljena je kakih 25 tisoč svetlobnih let, leži kakih 15 tisoč svetlobnih let nad galaktično ravnino in kakih 10 tisoč svetlobnih let proč od centra v smeri prečke naše galaksije. V središču je gostota zvezd 500 krat večja, kot v okolici sonca, pa vendar mora biti od tam pogled na Rimsko cesto prav veličasten.

*Rok, rok.vidmar@nuk.uni-lj.si*

## Planeti: maj 2006

(Efemeride si lahko ogledate tudi v reviji Življenje in tehnika.)

datum	Sonce		Luna	
	vzhod	zahod	vzhod	zahod
1. 5.	5.48	20.09	7.45	–
5. 5.	5.42	20.14	12.06	2.47
10. 5.	5.35	20.20	17.35	4.11
15. 5.	5.29	20.36	23.31	6.19
20. 5.	5.23	20.32	2.13	12.19
25. 5.	5.19	20.38	3.52	18.59
30. 5.	5.15	20.43	7.32	–

- ★ **Merkur** je viden konec meseca zvečer. V ozvezdju Bika zahaja približno uro za Soncem.
- ★ **Venera** je maja Danica, saj vzhaja okoli štirih. Giblje se v ozvezdju Rib.
- ★ **Mars** je v začetku meseca viden do enih zjutraj, konec meseca pa le še do polnoči. Nahaja se v ozvezdju Dvojčkov.
- ★ **Jupiter** je v ozvezdju Tehtnice na nebu vso noč.
- ★ **Saturn** je sprva viden do pol treh zjutraj, nato pa zahaja vse bolj zgodaj in ga konec meseca lahko opazujemo do pol enih. Nahaja se v ozvezdju Raka.
- ★ **Uran** je v ozvezdju Vodnarja viden zjutraj. Sprva vzhaja okoli štirih, nato pa vse bolj zgodaj in je konec meseca na nebu že okoli dveh.

6. maja nastopi meteorski roj Eta-Akvaridov s 60 utrinki na uro.

*Urška, urska.pajer@yahoo.com*

Javorniški Mesečnik izdaja Astronomsko društvo Javornik, Ljubljana / ISSN 1581-1379 / urednik Aram Karalič / izhaja v prvi polovici meseca / prejema ga brezplačno vsi člani Astronomskega društva Javornik / prispevke pošljite na naslov jam@adj.si / **ROK ZA ODDAJO PRISPEVKOV JE 7. DAN V MESECU** / prispevkov ne lektoriramo / stavljeno v L<sup>A</sup>T<sub>E</sub>Xu